

Захарченко Л.А., Орлов В.М., Костенко С.О.

Державний університет інтелектуальних технологій та зв'язку, Україна

Формування людського потенціалу в умовах цифрової трансформації

В сучасних умовах поширення різноманітних викликів суспільства, виникає потреба у формуванні міцного людського потенціалу, тому як реалізація сформованого людського потенціалу визначає стратегічний успіх як для окремо взятої організації, так і для соціально-економічного зростання країни в цілому. Людський потенціал визначено Національною економічною стратегією України головним і найважливішим потенціалом у ХХІ столітті, який країна повинна системно розвивати [1].

Разом з тим, розвиток цифрової економіки, який відбувається за рахунок цифрової трансформації підприємств та організацій усіх сфер діяльності, залежить також від сформованого людського потенціалу з сучасними цифровими навичками для досягнення значущих соціально-економічних результатів у розвитку цифрової економіки.

Проблема формування людського потенціалу перебувала в центрі уваги таких вчених як: О. Амоша, В. Близнюк, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, О. Грішнова, С. Дятлов, Ю. Корчагін, О. Новіков, З. Пушкар, І. О. Стефанишин, В. Федулова та ін. Однак, у науковій економічній літературі не існує єдиного підходу до визначення особливостей формування людського потенціалу в умовах цифрової трансформації.

Дослідження підходів різних вчених до поняття «людський потенціал» дозволило визначити його як сукупність можливостей осіб до економічної, соціальної, інноваційної діяльності, підтримки необхідного рівня здоров'я і

моральності, постійного розвитку навиків і здібностей, засвоєння і продукування нових знань і технологій, соціальної взаємодії і взаєморозуміння [2].

Суспільний прогрес визначається розвитком людського потенціалу, який за Індексом людського розвитку (ІЛР) характеризується такими показниками як ВВП, здоров'я та освіта. ІЛР визначає інтегральний показник, що вимірює рівень життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу країни [3]. У 2019 р. в Україні спостерігається високий рівень людського розвитку - 74 позиція серед 189 країн світу. За спостереженнями з 1990 до 2019 року в Україні значення показника ІЛР зросло з 0,705 до 0,779, тобто на 10,4%, очікувана тривалість життя при народженні зросла на 2,1 років, середня кількість років навчання збільшилася на 2,3 роки, а очікувана кількість років навчання зросла на 2,7 років, ВНД на душу населення України зріс на 23% (табл. 1).

Таблиця 1. Аналіз ІЛР України за 1990 – 2019 роки

Рік	Очікувана тривалість життя при народженні	Очікувана кількість років навчання	Середня кількість років навчання	ВНД на душу населення*	Значення ІЛР
1990	69,8	12,4	9,1	10,744	0,705
1995	67,9	12,2	10,0	4,993	0,664
2000	67,3	13,0	10,7	4,665	0,671
2005	67,5	14,6	11,2	7,207	0,715
2010	69,4	14,8	11,3	7,715	0,732
2015	71,5	14,9	11,3	7,373	0,742
2016	71,7	15,1	11,3	7,601	0,746
2017	71,8	15,1	11,3	7,670	0,747
2018	72,0	15,1	11,3	7,994	0,750
2019	72,1	15,1	11,4	13,216	0,779

*ІКС 2011 року в доларах США

В умовах цифрової трансформації, при формуванні людського потенціалу ключовим є отримання особою відповідної освіти та набуття цифрових компетентностей. За змістом цифрова компетентність включає в себе впевнене, критичне, творче та відповідальне використання і взаємодію з засобами цифрових технологій для навчання, працевлаштування, роботи,

дозвілля та участі у суспільному житті. До змістовних складових цифрової компетентності відносять: інформаційну грамотність та медіа-грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (включаючи основи програмування), безпеку (включаючи захист персональних даних у цифровому середовищі та кібербезпеку), розв'язання різнопланових проблем з використанням цифрових технологій [4]. Тому навчання як загальним, так і професійним цифровим компетенціям та знанням сьогодні є одним з пріоритетних завдань розвитку країни на шляху до прискореного розвитку цифрової економіки [5].

Проведений аналіз дозволив виявити особливості формування людського потенціалу на основі цифрової трансформації системи вищої освіти, що дадуть можливість позбавитись або знизити визначені слабкі сторони, а також загрози такого формування. Створення нових можливостей повинно супроводжуватись процесами накопичення людського потенціалу на основі розвитку інноваційних цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрових навичок громадян та рівня професійних та спеціалізованих цифрових навичок.

Література

1. Національна економічна стратегія на період до 2030 року Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. N 179. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/KP210179?an=30>
2. Безтелесна Л. Людський розвиток: підходи до трактування суті та умов його забезпечення / Л. Безтелесна // Економіка України : Політико-економічний журнал . – 2009 . – № 7. – С. 4 – 12.
3. Програма розвитку ООН. Індекс людського розвитку за 2020 р. Режим доступу: http://www.hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020_ru.pdf
4. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
5. Концепція розвитку цифрових компетентностей в суспільстві України, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 року № 167-р. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptiyi-rozvitku-cifrovih-kompetentnostej-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi-167-030321>